

GRUVSOMMAR 2005

**Turistgruvor och gruvmuséer i
Sverige**

sammanställt av
Bergsbruk.se

Gruvsommar - vägen till nya upplevelser

Gruvbrytningen var för bara ett halvsekel sedan en av de större näringsgrenarna i det svenska näringslivet. Under några ödesdiga decennier förändrades verkligheten och livet för tusentals människor som levde av, med och i gruvnäringen. De flesta gruvor lades ned och de få som blev kvar förändrades för att följa med sin tid.

Moderna gruvor som är i drift idag har en helt annan prägel än forna tiders brytningar, med många gruvarbetare och farliga arbetssätt.

Den värld och de miljöer som då var vardagsmat för tusentals gruvarbetare kan vi få en inblick i om vi besöker de turistgruvor och gruvmuséer som Sverige har att erbjuda.

Där får vi möjlighet att känna hur det är klättra eller åka ner i underjorden, känna den fuktiga gruvluften och se vilka mäktiga brytrum och orter som vindlar sig fram genom berget. Vi kan få se skillnaden mellan sprängda och tillmakade orter, se hur handlastning gick till och få en förståelse för hur dåtidens ingenjörer och

uppfinnare lyckades bemästra problemen med uppföring av malm, människor och vatten ur djupen innan elektricitet och tryckluft blev en självklarhet i gruvarbetet.

På vissa håll kan vi också se hur den industriella revolutionen förändrade och förbättrade arbetet med att bryta malmen, med bormaskiner, kastlastare och gruvlok.

Det finns numera många möjligheter att stilla sin nyfikenhet på svunna tiders gruvor i landet.

För att förenkla i planeringen av semester och utflykter, finner du här ett hjälpmedel i "Gruvsommar", en broschyr som finns tillgänglig i det praktiska pdf-formatet på webbplatsen Bergsbruk.se, fri att ladda ned och skriva ut. Ta med dig Gruvsommar ut på semesterresan eller på utflykten - förhoppningen är att broschyren ska väcka intresse och möjliggöra många olika besök till landets turist- och museigruvor. Mycket nöje!

Bergsbruk.se

Gruvsommar är utarbetad av John Thoweman för **Bergsbruk.se**. Alla foton är tagna, om inte annat anges, av John Thoweman. Broschyren finns att ladda ned gratis som pdf-fil på www.bergsbruk.se. Reservation för felaktigheter i underlagsmaterialet. Kompletteringar och rättelser skickas vänligen till webmaster@bergsbruk.se

Filen får endast distribueras från www.bergsbruk.se. Länkning till broschyren får endast ske via en sida på webbplatsen - ej genom direktlänkning till filen utan att tillstånd inhämtats.

© 2005 John Thoweman

Omslaget: Koboltgruvan i Loos.
Foto: John Thoweman.

1 Infomine, LKAB Kiruna

Demonstrationsgruva under jord på 540m-nivån, med gruvmuseum, filmsal, utställningar, café och guidade visningar. Transport upp och ner sker med buss.

Information och bokningar:

Kiruna turistbyrå Tel. 0980-188 80

Mer på webben:

www.lkab.se

2 LKAB Malmberget

Gruvmuseum i Hermelinstollens gamla gruvstuga samt gruvtur i LKABs gruva i Malmberget.

Öppettider 2005 (gruvmuseet):

T.o.m 7/8: dagligen 14-18

Information och bokningar:

Gällivare turistbyrå Tel. 0970-166 60

Mer på webben:

www.lkab.se

3 Aitikgruvan

Besök en av Europas största koppargruvor, Bolidens dagbrott i Aitik utanför Gällivare.

Information och bokningar:

(Sista guidning 2005: 4/8)

Gällivare turistbyrå Tel. 0970-166 60

Mer på webben:

www.boliden.se

4 Kristinebergs gruva

Underjordskyrkan i Kristineberg på 90 meters djup kan besökas, liksom den intilliggande visningsgruvan.

Öppettider 2005:

27 juni - 14 aug avgår guidade underjordsturer kl. 10, 13 och 15.

Mer på webben:

www.sevart.se

5 Varuträsk mineralpark

Mineralparken i Varuträsk är en av världens mest mineraltäta områden. Den gamla gruvan kan besökas på 20 meters djup.

Öppettider 2005:

20 juni - 14 aug vardagar kl. 11-18, lör-sön 11-16.

Övr. tid på året: grupper e. ö.k.

Information och bokningar: Tel. 0910-500 40

Mer på webben:

www.geonord.org/varutrask eller www.sevart.se

6 Bergrum Boliden

Det gamla gruvkontoret i Boliden har blivit museum och berättar nu om Skelleftefältets historia. Utställningar, multimedia och bildspel.

Öppettider 2005:

Tiden 7 juni - 14 aug. (ej midsommar): dagligen kl. 10-16

Information: Tel. 0910-58 00 60

Mer på webben:

www.skellefteamuseum.se

7 Fröå Gruva

En unik gruvmiljö på Åreskutans östra sida, där gruvanläggningar blandas med torp och betesmarker. Rekonstruerad stånggång, vattenhjul, pivå och pumphus.

Öppettider 2005: tiden 11 juni - 21 aug dagligen kl. 11-16.

Information: 0647-320 70 (sommar) 0647-190 03 (hela året)

Mer på webben:

www.froagruva.nu

8 Loos koboltgruva

I Loos kan du gå ner i en koboltgruva från 1700-talet. Under 1990-talet har gruvan pumpats och gjorts tillgänglig för turister.

Öppettider 2004:

Sommartid öppet alla dagar. Året runt för bo-kade grupper.

Information: 0657-105 33

Mer på webben:

www.loosgrufvan.org

9 Falu koppargruva

På 1600- och 1700-talet var Falu gruva världens största koppargruva. Idag är gruvan och stora delar av Falun klassat som världsarv. På gruvområdet finns en besöksgruva med guideade turer ned till 55-65 m djup, ett gruvmuseum, samt det stora dagbrottet Stora Stöten.

Öppettider sommaren 2005:

Tiden maj-augusti alla dagar 10-17 (stängt 24/6). Under juli månad öppet 10-18.

Information och bokningar: Tel 023-78 20 30

Mer på webben:

www.kopparberget.com

10 Långbans gruva

Långbans gruva anses vara världens mest mineralrika plats - i berget finns 300 olika mineralarter. Gruvbrytning har pågått sedan 1500-talet. Utställningar och museishop.

Öppettider 2005:

Tiden 11/6-7/8 mån-fre 11-16, lör-sön 12-16.

Information: Tel 0590-221 81, 073-096 81 81

Mer på webben:

www.varmlandsmuseum.se (Om museet/Filialer)

11 Nordmarks museum

Nordmarks museum har en huvudinriktning på bergsbruk. Samlingar både inomhus och utomhus. Museet visar 700 års utveckling på lika många kvadratmeters yta.

Öppettider 2005:

Tiden 1/4 - 30/9 öppet mån-fre 11-17, jun-aug även lör-sön 13-17. Okt-mars efter ö.k.

Information och bokningar: Tel. 0590-504 04

Mer på webben:

www.nordmarksmuseum.com

12 Hornkullens silvergruvor

Av de många gruvhålén vid Hornkullen i Nykroppa, läns pumpas två, Dunderkammaren och Tors Hål. Dessa är iordningställda för turistbesök. Även kulturstig och bäck med guldvaskning.

Öppettider 2005:

Tiden juni-aug dagligen kl. 11-17. Övrig tid efter ö.k.

Information och bokningar: 0590-410 00, 070-654 11 08

Mer på webben:

www.nykroppa.com/turism.htm eller
www.varmland.org (Sevärdheter/Natur-sevärdheter/Filipstad)

13 Ludvika gruvmuseum

Världens äldsta industrihistoriska friluftsmuseum. I utkanten av Ludvika ligger Ludvika Gammelgård och Gruvmuseum, som förutom en örtagård och bergsmansmuseum också kan visa upp äldre och nyare tiders gruvteknik. Bl.a. finns en fungerande stånggång och utrustning från anriktningsverk.

Öppettider 2005:

Tiden 15/6 - 14/8 öppet ons-sön 12-17 Friluftsmuseet öppet (tillträde) året om.

Information och bokningar: guidade visningar förbokas på tel 0240-100 19

Mer på webben:

www.ekomuseum.se eller turist.ludvika.se (Sevärdheter/Ludvika)

14 Flogbergets gruva

Besök en gruva med möjligheter att följa hur brytningen gick till från 1500-talet och framåt. Stig ned i dagbrott och underjordiska brytrum. Besök ned i berget kräver guidad tur, men det finns också ett område där man vandra själv på det skyltade området.

Öppettider 2005:

Guidade turer dagligen 20/6 - 14/8 kl. 13 och 15. Gruvstugan öppen 13-17.

Information och bokningar:

Tel (MiGA) 0240-713 33, 070-790 41 56. Tel Gruvstugan 0240-284 44

Mer på webben:

www.ekomuseum.se eller www.algmark.nu

15 Bastnäs

Gruvfält med anor. På platsen finns ett bevarat hakspel som överförde kraften från en vattenhjulsdriven stånggång till ett roterande linspel, det enda bevarade i världen på sin ursprungliga plats.

Besök i stollgången Bastnässtollen kan bokas med guidning hos turistbyrån i Skinnskatteberg, tel. 0222-450 45.

Mer på webben:

www.algmark.nu/bastnas.htm eller www.ekomuseum.se/

Bastnässtollen

16 Norbergs gruvmuseum

I Risbergs konstschakt, en träbyggnad från 1876, finns Gruvmuseet i Norberg inrymt. Förutom pumpanläggningen i byggnaden finns samlingar av andra föremål från gruvdriften i Norberg. Utanför ligger Mossgruveparken som har skyltade stigar runt de gamla dagöppningarna. I närheten, strax norr om gruvmuseet, finns också Svinryggens gruvor, också denna med skyltad stig.

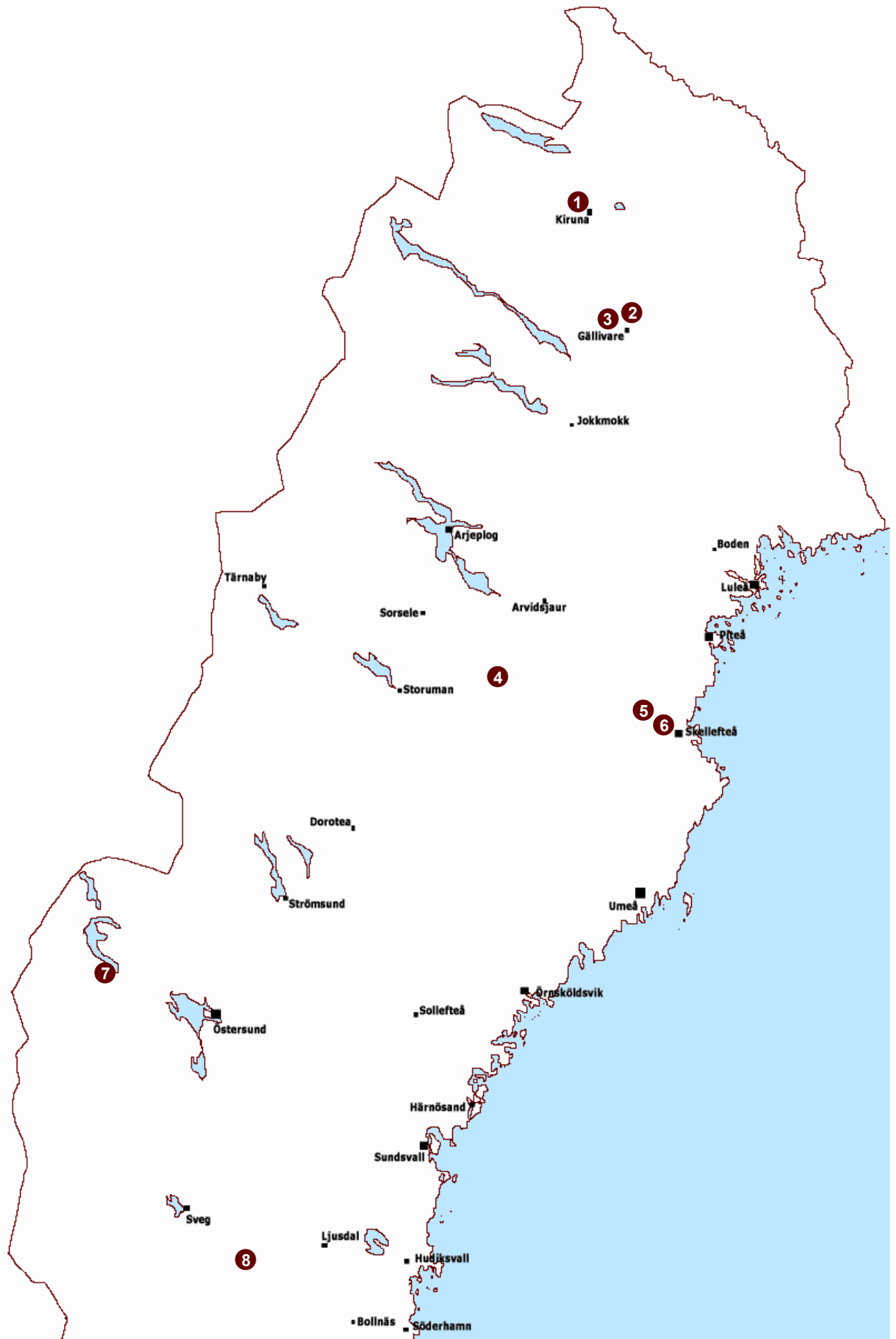
Information och bokningar: Turistbyrån i Norberg Tel 0223-291 30

Mer på webben:

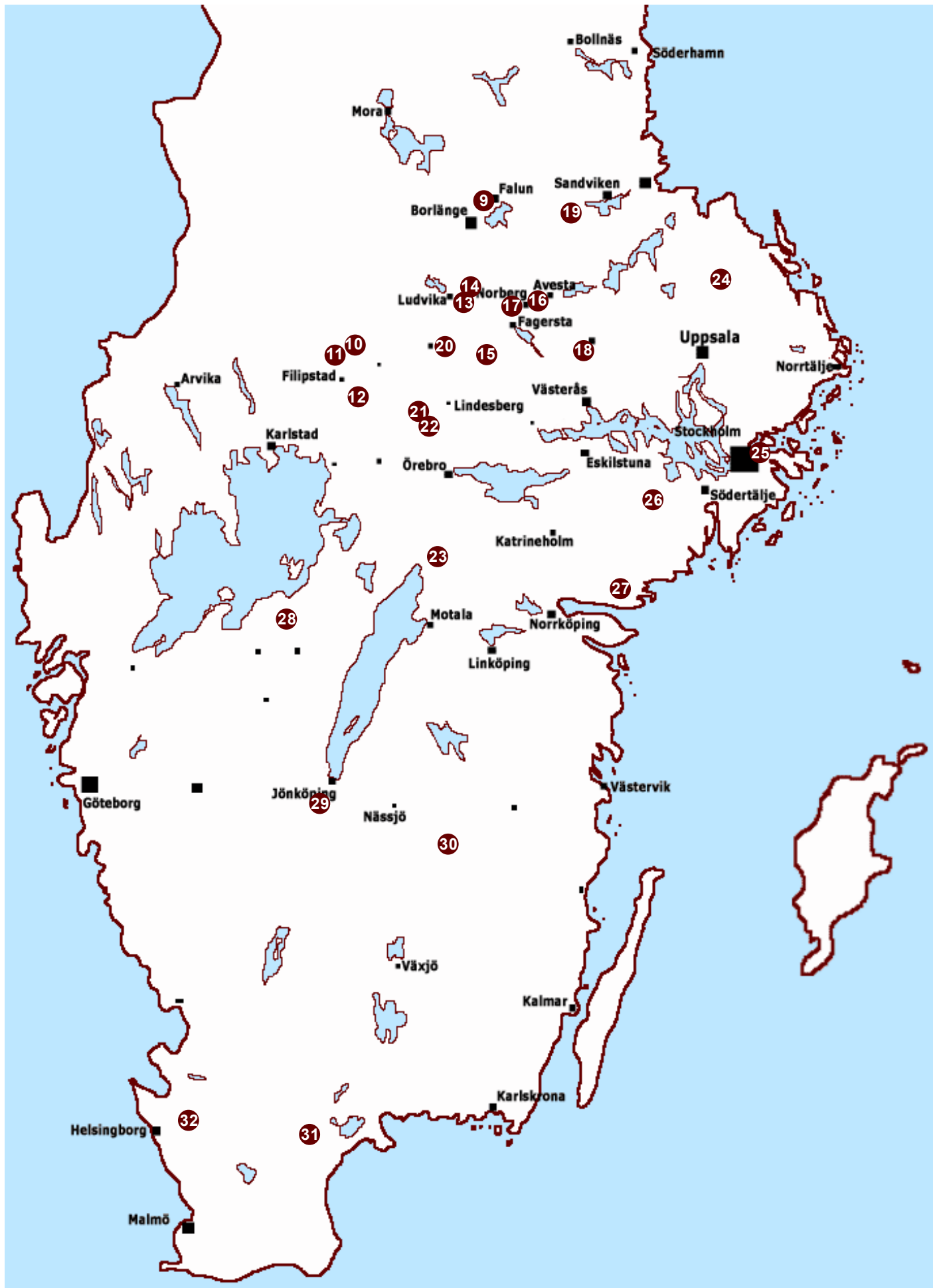
www.norberg.se

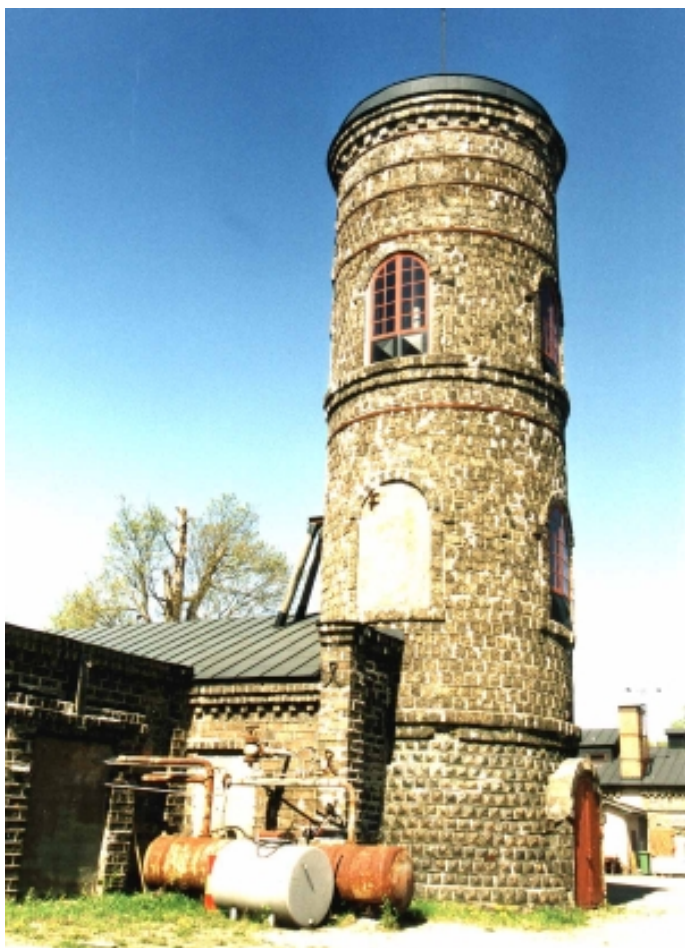

Norra Sverige - översiktskarta Gruvsommar

Södra Sverige - översiktskarta Gruvsommar

17 Klackberg

Gruvfält med två lavar murade i slaggsten. Vid den ena, Gröndalsgruvan, finns även maskinhuset bevarat med intakt fungerande maskineri. Även gruvstugan finns kvar. Den andra laven ligger vid Storgruvan i ett dagbrott till vilket en stollgång leder. Stollen, liksom hela området, är tillgängligt för besökare och är skyltat.

Öppettider: Rundvandring på egen hand.

Information: Turistbyrån i Norberg Tel 0223-291 30

Mer på webben:

www.norberg.se

18 Sala silvergruva

Sveriges genom tiderna silverrikaste gruva - en av de historiskt mest betydelsefulla gruvorna i landet. Gå på guidade vandringar ned på 60 m nivå i gruvan. Uppstigning med hiss. Unik miljö runt gruvan med polismuseum, värdshus, hantverkare och butiker.

Öppettider Sala silvergruva 2005:

Tiden juni-aug öppet dagligen 11-17, tiden sept-maj öppet 12-16. Sista ord. visning avgår 16.30. Övrig tid efter ö.k.

Information och bokningar:

Tel 0224-195 41

Mer på webben:

www.salasilvergruva.se

Storbergets gruvor

19 Storbergets gruvor

Gruvor med medeltida anor utanför Hofors. Guidade visningar in i berget, bl.a. genom en 265 m lång stollgång. Uppstigning genom trappor upp på berget. Vackra underjordsmiljöer.

Öppettider 2005: visningar dagl. kl 13, 14 och 15 från slutet av juni till början på augusti.

Information: Tel 0290-280 02

Mer på webben: www.gastrikland.com

20 Kopparberg

Centralt i Kopparberg ligger Bondstollen. Den leder in till det schakt som fackverkslaven ovanför en gång betjänade. Stollgången är 150 m lång och visas efter bokning hos turistbyrån. Nedanför stollen finns ett friluftsmuseum med bl.a. ett hjulhus, ett vändbrott och en hästvandringspivå.

Öppettider: Visning bokas hos turistbyrån.

Information och bokningar: Turistbyrån, Tel 0580-805 55, 070-237 03 53

Mer på webben:

www.ljusnarsberg.se

21 Konungastollen

I Klacka-Lerberg, 1,5 mil NV om Nora, ligger stollgången Konungastollen. Den är 270 m lång och kan besökas i samband med guidade visningar.

Öppettider 2005: 27/6-21/8 dagligen kl. 15; 1/7-31/7 dagligen kl. 11 och 15.

Information och bokningar: Nora Turistbyrå 0587-811 20

Mer på webben: www.nora.se

22 Lockgruvan

Lockgruvan ligger vid Pershyttan väster om Nora. Den äldsta brytningen skedde på medeltiden. Den nyöppnade turistgruvan möjliggör nedstigning till 40 m djup. Guidade visningar.

Öppettider 2005:

Tiden 7/5 - 11/9 visning lör-sön kl. 13, tiden 25/6 - 28/8 dagligen kl. 13 och 17.

Information och bokningar:

Nora Turistbyrå 0587 - 811 20

Mer på webben:

www.nora.se eller www.jernetsbana.com

Lockgruvan

23 Knalla gruvmuseum

Sidoschakt till Zinkgruvan i Askersunds kommun. I Zinkgruvan pågår drift fortfarande, men driften i Knalla lades ned våren 2004, efter att ha varit i gång sedan 1863. Ovanjordsanläggningarna i Knalla är nu främst ett gruvmuseum. Gruvlok med vagnar på rundbana, krosshus från 1870 m.m.

Öppettider 2005:

27/6 - 12/8 öppet mån-fre 12-16; Söndagarna 14/8, 21/8, 28/8 samt 4/9 öppet 12-16.

Information: 0583-201 85, 0583-202 20

Mer på webben:

goto.glocalnet.net/zinkgrmusem

25 Tekniska museet

I museet finns en permanent utställning i form av en gruvmiljö uppbyggd på ett övertygande sätt. Utrustning och brytningstekniker illustreras.

Öppettider 2005:

Vardagar 10-17, lör-sön 11-17, ons även kvällsöppet till 20. Midsommarafton och midsommar-dagen stängt.

Information: vxl 08-450 56 00

Mer på webben:

www.tekniskamuseet.se

24 Dannemora

Den anrika gruvan i Dannemora har unika miljöer att erbjuda. Kika ned i Storrymningen, den stora dagöppningen, åk hiss upp till toppen av den 72 m höga gruvlaven och besök Mårten Triewalds maskinhus. Guidade visningar med möjlighet att få gå ned ett kortare stycke i berget.

Öppettider 2005:

Gruvvandringar helger juni-aug kl. 12 och 14, tiden 25/6-14/8 dagligen (ej midsommarafton), förskjutet till 14.30 hisstursdagar (=vardagar) i juli. Hissturer upp i gruvlaven vardagar i juli mellan kl. 13 och 14.

Information:

0295-214 92, 200 72

Bokningar:

0295-200 72, 214 06

Mer på webben:

web.vallonbruken.nu

Dessutom vid Dannemora gruvor: Gruväventyr på äventyrsbana 27/6 - 21/8 kl. 10.30 - 18, start-tider kl. 11, 13, 15 och 17. Läs mer på:

www.gruvaeventyr.se

26 Skottvångs gruva

Söder om Åkers Styckebruk finns denna, delvis återuppbyggda, men mycket autentiska, gruvmiljö. Gruvlave, f.d. maskinhus, pumpstockborr, m.m.

Information och bokningar: Tel 0158-320 12

27 Koppartorp

Gruvmuseum vid de gamla gruvorna i Koppartorp.

Öppettider 2005:

juli månad dagligen kl. 13-15
Grupper övriga tider enl. ö.k.

Information och bokningar: 0155-523 45

Mer på webben:

www.tunaberg.se

28 Lugnås minnesfjäll

Besök en kvarnstensgruva! Visningar, museum och kaffeservering.

Öppettider 2005:

1/5-30/8 lör-sön kl. 12-17,
25/6-14/8 alla dagar kl. 12-17

Information och bokningar:

0501-406 86

Mer på webben:

www.qvarnstensgruvan.se

29 Tabergs gruva

Guidade vandringar via stollgång in i gruvan i Taberg utanför Jönköping.

Öppettider 2005: 1/7-10/8 mån-tor 14.30-18,
11/8-15/10 tis och tor kl. 18 (under aug även 14.30)

Information och bokningar:

Tel 036-642 23

Mer på webben:

www.taberg.info/gruvan.asp

30 Kleva gruva

Utanför Vetlanda ligger Kleva gruva som har brutits från 1600-talet. Besöksgruva med entré via en stollgång.

Öppettider 2005:

Lör-sön 14/5-5/6 kl. 11-16, dagligen 11/6-31/6 kl.
11-16, 1/7-14/8 dagligen kl. 11-18, lör-sön 3/9-11/9
kl. 11-16

Information och bokningar:

Tel 0383-540 33

Mer på webben:

www.klevagruva.com

31 Tykarpsgrottan

Underjordisk kalkbrytning som upphörde 1888. Guidade turer i vindlande gångar.

Öppettider 2005:

10/5-30/6 kl. 10-17 (midsommarafton stängt),
1/7-20/8 kl. 10-18, under perioden 21/8-20/9
söndagar kl. 12.

Information och bokningar:

0451 - 350 87, 350 40

Mer på webben:

www.tykarpsgrottan.se

32 Nyvångs gruvmuseum

Museum över kolgruvedriften i Nyvång utanför Åstorp. Driften upphörde 1966. Museet är inrymt i en f.d. maskinhall. Bl.a. filmvisning.

Öppettider 2005:

6/5-27/8 lör-sön kl. 14-17. Övriga dagar efter ö.k.

Information och bokningar:

042-541 59, 543 26

Mer på webben:

www.astorp.se/turism.htm

GRUVSOMMAR 2005

**sammanställd av
Bergsbruk.se**